

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Ephemeroptera (dagsländor), **Familj:** Heptageniidae (forsdagsländor), **Släkte:** *Kageronia*, **Art:** *Kageronia orbiticola* (Kluge, 1986) **Synonymer:** *Heptagenia orbiticola* Kluge, 1986

Kännetecken

Larven är 7–10 mm som störst och den vuxna insekten i ungefär samma storlek. Larven har, i likhet med de flesta dagsländor, tre bakre spröt, medan sländan har två bakre spröt. Sländorna vilar med vingarna vertikalt uppfällda över kroppen. Larverna har en serie med yttre gälar på sidorna av bakkroppen vilka är mindre, mer avrundade och sitter glesare än hos fränderna inom familjen forssländor. Denna familj kännetecknas av breda, platta huvuden och kroppar samt kraftiga låar, men *Kageronia orbiticola* tillhör de spensligaste i dessa avseenden. Gälarnas avrundade ändar och behåringen på stjärtspröten är artskiljande karaktärer. De vuxna sländorna särskiljs utifrån att underbenen är längre lårbenen och på vinglängden som är 7,5–8,5 mm.

Utbredning och status

Arten förekommer i de norra delarna av Sverige, Finland, i Karelska delrepubliken i Ryssland samt i östra delen av Sibirien. Den har varit förbisedd i Sverige. Första fyndet är från 1961. Cirka 10 aktuella lokaler är kända från de nordligaste länen.

Ekologi

Arten har en ettårig livscykel och övervintrar sannolikt som ägg. Det kan dock inte uteslutas att övervintring i form av små larver förekommer. I Fennoskandien har larver påträffats från juni till september, dock aldrig i stora mängder. Arten har hittats i vattendrag som bottenfryser under vintern och som temporärt kan torka ut under sommaren. I Sibirien har den tagits i smärre lugnvattenspartier i små kalla bäckar. I Fennoskandien har den påträffats i likartade biotoper, även om fynd i mer hastigt rinnande vatten också förekommit. Det enda fyndet av artens larver i ett större vattendrag härrör från Vindelälven och det kan inte uteslutas att de drivit dit från smärre tillflöden. Bottensubstratet vid fyndlokalerna har dominerats av sand och sten där den huvudsakliga vegetationen utgjorts av igelknopp (*Sparganium* spp). Stränderna har vanligen kantats av blandskog. *H. orbiticola* har oftast påträffats tillsammans med dagsländorna *Baetis subalpinus* och *Metretopus* alter, arter som är typiska för kalla, sandiga småbäckar.

Hot

Ändrade temperaturförhållanden (ökad temperatur) och ändrad flödesrytmik (låg vatten under larvstadiet) utgör troligen de största hoten mot arten. Sannolikt livnär sig *H. orbiticola*, liksom flertalet andra dagsländearter, av de påväxtalger som bildas på stenar och nedfallna löv. Då arten tagits i mycket klara vatten kan det inte uteslutas att den är känslig för ökad grumlighet, vilket inom artens utbredningsområde främst orsakas av olika skogsbruksåtgärder. Sannolikt är den även försurningskänslig.

Åtgärder

Studera artens ekologi och biotopkrav närmare. Lämna en skyddszon längs de vattendrag där den förekommer så att strandvegetationen fortsätter ge vattnet svalkande skugga. Bibehåll ett högt lövträdsinslag närmast stranden. Undvik reglering, vattenuttag och andra aktiviteter som kan förändra flödesrytmiken, liksom verksamheter som grumlar vattnet.

Litteratur

Degerman, E., Fernholm, B. och Lingdell, P-E. 1994. Bottenfauna och fisk i sjöar och vattendrag.

Naturvårdsverket rapport nr 4345: 37, 183.

Engblom, E. 1996. *Ephemeroptera*, Mayflies. In *Aquatic Insects of North Europe*. P. 13-53. Apollo Books Stenstrup.

Johansson, A. & Nilsson, A.N. 1994. Insects of a small aestival stream in northern Sweden. *Hydrobiologia*.

294: 17-22. Saaristo, M. I., Nilsson, A. N. and Savolainen, E. 1993. *Heptagenia orbiticula* Kluge, a mayfly species new to Europe (*Ephemeroptera*, *Heptageniidae*). Ent. Tidskr. 114.

<http://www.faunaeur.org/>

Författare

Pär-Erik Lingdell 1995. Rev. Ulf Bjelke 2007. Beskrivning rev. Eva Engblom 2018 © ArtDatabanken, SLU 2018.